

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Науково-практична конференція
молодих вчених, здобувачів освіти та лікарів-інтернів

**СУЧАСНІ ПИТАННЯ
ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ.
ЛАБОРАТОРНА МЕДИЦИНА:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Харків, 22 листопада 2023 року

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**СУЧАСНІ ПИТАННЯ
ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ.
ЛАБОРАТОРНА МЕДИЦИНА:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали науково-практичної конференції
молодих вчених, здобувачів освіти та лікарів-інтернів

Харків, 22 листопада 2023 року

Харків
2023

УДК 615.82/.83:616-074-078(082)
С91

Затверджено Вченою радою ХНМУ.
Протокол № 11 від 23 листопада 2023 р.

Редакційна колегія:

В.В. М'ясоєдов, І.А. Чухно, С.І. Латогуз, О.І. Залюбовська, М.М. Мішина

- С91** Сучасні питання фізичної терапії та ерготерапії. Лабораторна медицина: проблеми та перспективи : матеріали науково-практичної конференції молодих вчених, здобувачів освіти та лікарів-інтернів / Харк. нац. мед. ун-т ; [редкол.: В. В. М'ясоєдов, І. А. Чухно, С. І. Латогуз, О. І. Залюбовська, М. М. Мішина]. – Харків : ХНМУ, 2023. – 133 с.

Збірка містить матеріали науково-практичної конференції «Сучасні питання фізичної терапії та ерготерапії. Лабораторна медицина: проблеми та перспективи», у яку увійшли праці молодих вчених, здобувачів освіти та лікарів-інтернів.

УДК 615.82/.83:616-074-078(082)

© Харківський національний
медичний університет, 2023

ЗМІСТ

Белічко Анастасія СУЧАСНА ПРОБЛЕМА АНТИБІОТИКОРЕЗИСТЕНТНОСТІ, ЇЇ ПОШИРЕННЯ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ ТА ШЛЯХИ БОРОТЬБИ.....	8
Білозерова Діана ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ТА ЕРГОТЕРАПІЯ ЯК ЗАСОБИ ПОКРАЩЕННЯ СПІЛКУВАННЯ ТА ВЗАЄМОДІЇ З ОТОЧУЮЧИМИ У ОСІБ З АУТИЗМОМ: ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ НА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ.....	10
Бубнова Катерина НЕТРАДИЦІЙНІ МЕТОДИ ВІДНОВЛЕННЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ.....	13
Буженко Вероніка, Кошова Олена, Філімонова Наталія АНАЛІЗ ФЕНІЛАЛАНІНУ В КРОВІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ МОНИТОРИНГУ ФЕНІЛКЕТОНУРІЇ: ПРОБЛЕМИ ЯКОСТІ ЛАБОРАТОРНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	14
Гавриляк Р.О., Гурська М.І., Павлова Т.М. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ТА ЕРГОТЕРАПІЯ ОСІБ, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ ТА ІНШИХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В УКРАЇНІ	16
Гекова Анна ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕЙПУВАННЯ В КОМПЛЕКСНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З РУХОВИМИ ПОРУШЕННЯМИ	19
Голик Леонід, Березнякова Марина КЛІНІКО-ЛАБОРАТОРНІ ПОКАЗНИКИ В ОЦІНЦІ СТУПЕНЯ ТЯЖКОСТІ СЕРЦЕВОЇ НЕДОСТАТНОСТІ.....	22
Головко Олена ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ В КОМПЛЕКСНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ЗАТРИМКОЮ МОТОРНОГО РОЗВИТКУ	24
Громко Євгенія, Крохмаль Гліб ПРОБЛЕМА АНТИБІОТИКОРЕЗИСТЕНТНОСТІ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19: АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ.....	26
Гурбич Олександр ПОСДНАНЕ ВИКОРИСТАННЯ ГІДРОТЕРАПІЇ, ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, МЕТОДІВ МАГНІТОРЕФЛЕКСОТЕРАПІЇ В КОМПЛЕКСНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ НА ОЖИРІННЯ.....	29

Дергоусова Дар'я, Шаповал Олена МОРФОЛОГІЧНІ ТА ЛАБОРАТОРНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕДМІХУРОВОЇ ЗАЛОЗИ	31
Дзеркалій Каріна ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ТА ЕРГОТЕРАПІЯ ОСІБ, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ ТА ІНШИХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	33
Еверт Ганна КЛІНІКО-ДІАГНОСТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ БІЛКОВИХ ФРАКЦІЙ ПРИ РЕВМАТОЇДНОМУ АРТРИТІ	36
Ель-Ассрі Абделадім, Беррі Закарія, Харруш Хамза ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ МІКРОВОДОРОСТЕЙ У БІОТЕХНОЛОГІЧНОМУ ВИРОБНИЦТВІ ВІТАМІНІВ	37
Залуга Софія ЗМІНИ ЛАБОРАТОРНИХ ПОКАЗНИКІВ ПІД ВПЛИВОМ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ	41
Заржицька Діана ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АВТОМАТИЧНОГО ТА РУЧНОГО МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАГАЛЬНОГО АНАЛІЗУ КРОВІ	43
Засанська Г.М. ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА: ІСТОРІЯ, СЬОГОДНІ І ЗАВТРА	45
Ігнатенко Михайло, Кошова Олена ПАТОГЕНЕТИЧНА РОЛЬ ІМУННОЇ СИСТЕМИ У ФОРМУВАННІ ХРОНІЧНОГО ПАНКРЕАТИТУ	49
Карамішева Анна СТРУКТУРА ЯДЕР БУКАЛЬНОГО ЕПІТЕЛІУ ПРИ РЕПАРАЦІЇ	51
Кертис Станіслав БІОМАРКЕРИ ПРИ ПАНКРЕАТИТІ: ТЕПЕРІШНЄ ТА МАЙБУТНЄ	52
Кіпер Ольга, Должикова Олена СТАН ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХОРОВАНЬ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	53
Кондак Н.М., Калмикова Ю.С., Калмиков С.А. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ ПРИ ДИСКІНЕТИЧНІЙ ФОРМІ ДИТЯЧОГО ЦЕРЕБРАЛЬНОГО ПАРАЛІЧУ У ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ	55

Кот Вікторія «СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ ПОЄДНАНОГО ВИКОРИСТАННЯ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ З ФІЗІОТЕРАПЕВТИЧНИМИ ФАКТОРАМИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ВАГІТНИХ ДО ПОЛОГІВ»	58
Котова Світлана ЗАСТОСУВАННЯ СЕРОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ.....	59
Левченко Єлизавета, Старкова Віолетта, Коваленко Ілля НАПРЯМКИ ПРЕГРАВІДАРНОЇ ПІДГОТОВКИ ЖІНОК З ГІПОКІНЕЗІЄЮ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	62
Левченко Яна ЗМІНИ ЛАБОРАТОРНИХ ПОКАЗНИКІВ ПРИ РЕЗУС-КОНФЛІКТІ МАТЕРІ ТА ДИТИНИ.....	64
Лобода Катерина РОЛЬ ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ В ПЕРСОНАЛІЗОВАНОМУ ПІДХОДІ ДО ВАКЦИНАЦІЇ	65
Лук'янова Анастасія ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ АВТОМАТИЧНИХ АНАЛІЗАТОРІВ ПРИ ДОСЛІДЖЕННІ ОСАДУ	66
Мартіянова Кристина, Леонтьєва Лариса ЛАБОРАТОРНІ МАРКЕРИ КРОВІ У ДІАГНОСТИЦІ ІНФАРКТУ МІОКАРДА.....	69
Марченко Ірина, Рзаєва Аян Асаф кизи, Дьяков Максим ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВАКЦИН VAHСНОRА ТА DUKORAL ПРОТИ ХОЛЕРИ	71
Мищенко І.Р. ЦИТОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА РАКУ ШЛУНКА	73
Можена Юлія, Тіщенко Ірина, Перетятко Олена МІКРОБІОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА БАКТЕРІЙ РОДУ ENTEROCOCCUS: БІОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ТА ПАТОГЕННІСТЬ.....	75
Молотко Наталія, Манучарян Світлана, Латогуз Сергій ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ АМПУТАЦІЇ НИЖНЬОЇ КІНЦІВКИ	78
Настенко Тетяна, Должикова Олена СУЧАСНА ДІАГНОСТИКА ГОСТРОГО МІЄЛОЇДНОГО ЛЕЙКОЗУ.....	82

Орехова Вікторія, Латогуз Сергій, Манучерян Світлана ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ПЛОСКОСТОПІСТІ У СПОРТСМЕНІВ	84
Остренська С.І. РОЛЬ КІНЕЗІОТЕЙПУВАННЯ В РЕАБІЛІТАЦІЇ ПАЦІЄНТІВ З ОСТЕОАРТРОЗОМ КОЛІННИХ СУСТАВІВ.....	86
Павлова Тетяна, Козлова Марія ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РЕАБІЛІТАЦІЇ СПОРТСМЕНІВ	87
Павлова Тетяна, Можелянська Анна ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ОСІБ, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	90
Павлова Тетяна, Яртим Олександра ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ НЕТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ.....	92
Прикоп Чезара Елеонора КЛІНІКО-ЛАБОРАТОРНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЛЕЙКОЗІВ	96
Рівчак Анастасія ВПРОВАДЖЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ В СИСТЕМІ E-HEALTH ЄДИНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ЛАБОРАТОРНОЇ МЕДИЦИНИ	99
Серік Михайло, Мошенко Єлизавета, Романов Олександр РОЗУМІННЯ РЕЗИСТЕНТНОСТІ ДО АНТИБІОТИКІВ У KLEBSIELLA PNEUMONIA: НАСЛІДКИ ДЛЯ ГІГІЄНИ ТА ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я	101
Сидор Оксана ВПРОВАДЖЕННЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 224 «ТЕХНОЛОГІЇ МЕДИЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ».....	103
Сидоренко Мирослав, Латогуз Сергій Іванович ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПАЦІЄНТІВ З КОКСАРТРОЗОМ.....	106
Сіренко П.О., Ленська О.В. ОПТИМІЗАЦІЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ ЗА ДОПОМОГОЮ СПЕЦІАЛЬНОГО ОБЛАДНАННЯ.....	108
Удовиченко Анастасія РОЛЬ СЕРОЛОГІЧНИХ ТЕСТІВ У МОНІТОРИНГУ ТА ПРОГНОЗУВАННІ ІНФЕКЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	110

Цирулік Катерина ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ В КОМПЛЕКСНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ ПІСЛЯ ТРАНСФЕМОРАЛЬНОЇ АМПУТАЦІЇ.....	112
Підблага Іванна, Латогуз Сергій, Манучерян Світлана ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ЛІКУВАННІ ХВОРИХ З ПОПЕРЕКОВО-КРИЖОВИМ ОСТЕОХОНДРОЗОМ.....	114
Цінкевич Юлія ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА ІНФЕКЦІЙ, ВИКЛИКАНИХ ВІРУСАМИ ПАПІЛОМИ ЛЮДИНИ.....	116
Чиняк Ольга КОГНІТИВНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПАМ'ЯТІ У ХВОРИХ НА РОЗСІЯНИЙ СКЛЕРОЗ.....	119
Шаніна Вікторія, Підгайна Поліна, Літвінова Валерія РОЛЬ СЕРОЛОГІЧНИХ ТЕСТІВ У ДІАГНОСТИЦІ ІНФЕКЦІЙ, ЩО ПЕРЕДАЮТЬСЯ СТАТЕВИМ ШЛЯХОМ.....	121
Штайф І.М., Кошова О.Ю. КЛІНІКО-ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ: БІОМАРКЕРИ ГЛІКЕМІЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗАХВОРЮВАННЯ.....	124
Штепура Максим, Латогуз Сергій, Манучерян Світлана СТАН СИМПАТОАДРЕНАЛОВОЇ СИСТЕМИ ПРИ ХРОНІЧНІЙ ШЕМІЧНІЙ ХВОРОБІ СЕРЦЯ.....	126
Щербак Софія МІКРОБІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ БЕЗПЕЧНОГО ДОНОРСТВА КРОВІ.....	128
Янішен І.В., Кричка Н.В. РЕАБІЛІТАЦІЯ ХВОРИХ ІЗ ПОВНОЮ ВІДСУТНІСТЮ ЗУБІВ ПІСЛЯ НЕ- ЗАДОВІЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОРТОПЕДИЧНОГО ЛІКУВАННЯ.....	129

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ОСІБ, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Павлова Тетяна
Можелянська Анна

Харківський національний медичний університет, Харків

Величезна кількість людей отримали важкі травми під час війни в Україні і стикаються з серйозним ризиком серйозних довгострокових наслідків через відсутність реабілітаційних програм та можливостей у системі охорони здоров'я. Без адекватного, раннього післяопераційного лікування їх відновлення може залишатися неповним або зайняти набагато більше часу, ніж потрібно, впливаючи на їхнє життя та обтяжуючи перевантажену систему.

Пошкодження, отримані під час війни, можуть призвести до значних функціональних обмежень, які можна подолати через фізичну терапію. Постраждали отримують різні види травм, які можуть виникати внаслідок бойових дій та надзвичайних ситуацій. Це включає поранення від вибухів, куль, опіки, переломи та інші тілесні пошкодження.

За літературним даними також розповсюдженими є: черепно-мозкова травма та контузії (близько 70 %), травматичні ураження периферійних нервів (близько 20 %) та ушкодження спинного мозку (близько 10 %).

Інший важливий аспект травм та пошкоджень внаслідок бойових дій та надзвичайних ситуацій - це їхній психологічний вплив на постраждалих. Більшість українці, навіть не здогадуються, що мають синдром посттравматичного стресу, депресію та інші психологічні реакції, які можуть виникнути у постраждалих. Особлива увага приділяється методам психологічної підтримки та реабілітації для постраждалих, оскільки їхнє психічне здоров'я важливо для повного відновлення.

Фізична терапія складає 70 % відсотків успішної реабілітації та прискорення одужання. За її допомогою можливо відновити м'язову силу та рухливість у поранених. Вона включає в себе різноманітні вправи та процедури, спрямовані на посилення сили м'язів, розтягнення суглобів і відновлення функціональних рухів, загальний тонізуючий ефект, зменшення ризику хронічного болю та покращення психологічного стану пацієнтів.

Засоби фізичної терапії, що сприяють покращенню якості життя тих, хто постраждав внаслідок бойових дій:

- **Фізичні вправи:** Фізичні вправи, також відомі як лікувальна фізична культура та кінезіотерапія, грають важливу роль у фізичній реабілітації. Це включає у себе вправи на розтягування, зміцнення м'язів та вправи для відновлення рухливості в уражених ділянках тіла. Фізичні вправи підбираються індивідуально для кожного пацієнта залежно від характеру травми та ступеня відновлення.

• **Масаж:** Масаж є ефективним методом для поліпшення кровообігу, розслаблення м'язів та зменшення болю. Він може бути використаний для лікування різних видів травм, включаючи опіки та опіки м'язів. Масажист проводить масаж з урахуванням особливостей травми та здоров'я пацієнта.

• **Фізіотерапія:** Фізіотерапія використовує фізичні методи, такі як терапевтичні ультразвуки, електростимуляцію та інші процедури для поліпшення стану постраждалих. Цей метод допомагає зменшити запалення та біль, покращити рухливість та відновити функції органів та тканин.

• **Використання спеціалізованих пристроїв:** У деяких випадках фізична терапія включає використання спеціалізованих пристроїв, таких як ортопедичні апарати, реабілітаційні роботи та інші технології, які допомагають відновити рухливість та функції тіла.

Оскільки багато поранених на війні пацієнтів в Україні – це молоді люди, вони проживуть багато років з інвалідністю. Це буде довгостроковим питанням для української системи охорони здоров'я та для людей, які потребують фізіотерапії та післяопераційної допомоги. Тому важливою метою фізичної терапії є не тільки відновлення фізичних функцій, але й підтримка постраждалих у поверненні до активного життя та соціальна реабілітація. Цей вид реабілітації може включати навчання новим навичкам та професійному переоснащенню для тих, хто втратив здатність до попередньої професії. Допомога у знаходженні роботи та соціальному інтегруванні грає важливу роль у процесі відновлення.

Доступ до якісної фізичної терапії є важливим для підтримки фізичного та психологічного відновлення постраждалих. Наявність професійних фізичних терапевтів та належної інфраструктури для надання цих послуг є важливим для забезпечення належного лікування і підтримки тих, хто потерпів від війни.

Медичні заклади, що спеціалізуються на фізичній терапії в Україні, є невід'ємною частиною системи охорони здоров'я країни. В Україні існують різні типи медичних закладів, де надаються послуги фізичної терапії. Серед них:

• **Лікарні:** Багато лікарень мають відділення фізичної терапії. Це можуть бути загальні лікарні або спеціалізовані медичні заклади. Вони надають послуги постраждалим, які потребують госпіталізації та інтенсивного медичного нагляду.

• **Реабілітаційні центри:** Реабілітаційні центри спеціалізуються на допомозі пацієнтам у відновленні після травм, операцій або хронічних захворювань. Вони пропонують інтегровані програми фізичної терапії, психологічної підтримки та соціальної реабілітації.

• **Амбулаторії:** Медичні амбулаторії надають послуги фізичної терапії пацієнтам, які не потребують госпіталізації. Це може бути місцем для консультацій, діагностики та лікування.

Фізична терапія є важливою складовою реабілітації осіб, постраждалих внаслідок бойових дій в Україні. Це спеціалізований вид лікування, спрямований на відновлення функцій тіла після травм та операцій, і він грає критичну роль у процесі відновлення постраждалих.

За допомогою фізичної терапії, постраждалі отримують шанс на відновлення фізичних функцій, психологічну підтримку та можливість повернутися до активного життя та соціальної адаптації. Розвиток цієї галузі є важливим завданням для країни, оскільки вона допомагає покращити якість життя та забезпечує допомогу тим, хто найбільше потребує її в умовах конфліктів та надзвичайних ситуацій.

Список використаних джерел:

1. «Психологічна робота з військовослужбовцями-учасниками АТО на етапі відновлення» методичний посібник. Київ. 2017 р.
2. Стаття : <https://www.msf.org/war-ukraine>.
3. Eckhoff MD, Craft MR, Nicholson TC, Nesti LJ, Dunn JC. Lower extremity combat sustained peripheral nerve injury in US military personnel. *Plastic and Reconstructive Surgery Global Open*. 2021 Mar9.
4. «Фізична реабілітація» підручник за редакцією професора В.В. Абрамова та доцента О.Л. Смирнової, Дніпро.2014.
5. Стаття: Ethical considerations in military psychiatry, Christopher H Warner et al. *Psychiatr Clin North Am*. 2009 Jun.
6. Post-traumatic growth in (ex-) military personnel: review and qualitative synthesis, A Habib, S A M Stevelink, N Greenberg, V Williamson // *Occupational Medicine*, Volume 68, Issue 9, December 2018, Pages 617–625.
<https://academic.oup.com/occmmed/article/68/9/617/5261930?login=false>
7. Травми, пов'язані з військовою підготовкою: спостереження, дослідження та профілактика (Military training-related injuries: surveillance, research, and prevention / K.R. Kaufman, S. Brodine, R. Shaffer // *Am J Prev Med*. 2000 Apr; 18 (3 Suppl): 54–63).

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ НЕТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

**Павлова Тетяна
Яртим Олександра**

Харківський національний медичний університет, Харків

В сучасному світі існує безліч методів для збереження та відновлення здоров'я, включаючи ті, які відповідають визначеним стандартам медицини, і ті, які є альтернативними та нетрадиційними.

Метою даної роботи є висвітлення основних принципів найпоширеніших нетрадиційних методів, які використовуються для поліпшення фізичного та психічного здоров'я, а також можливості їх позитивного впливу на життєдіяльність людини.

Перш за все, доцільно зазначити, що кожна людина унікальна, а нетрадиційні методи відновлення здоров'я мають свої показання, тому не є